

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Mechanismus fungování EEP

Mgr. et Mgr. Veronika Zapletalová

Katedra mezinárodních vztahů a
evropských studií

Mezinárodní vztahy a energetická
bezpečnost

28.11.2012

USA vs. EU

Matka všech federalistů vs. identitu hledající dítě?

- **USA** mají energetickou politiku a její instituce ji implementují, ale jednotlivé státy si ponechávají vysokou míru samostatnosti a pravomocí (viz např. elektroenergetický sektor, tarify, liberalizace), do nichž centrální vláda příliš nezasahuje
- **EU** budí v některých ohledech homogeničtější dojem (viz např. nařízení jejichž dopad je celounijní, existence podobných národních regulačních autorit). Vzniká tak mechanismus, kdy je státům ponechána autonomie (např. energetický mix), ale EU vytváří jednotný korpus, který tuto „autonomii“ tvaruje (např. omezení emisí)

= “federalism light”

Problém/ otázka do diskuse: „european added value“

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Evropská komise

- „Propagátor změn“
- Snaží se držet své původní kompetence s cílem dosáhnout ekonomické integrace skrze liberalizační strategie a zároveň skrze regulační funkci posilovat svou nadnárodní autoritu (vysoká citlivost tématu = otevírání a uzavírání)
- Vzor oblast telekomunikací
- Hlavní specifika zájmu: liberalizace (plyn + elektřina), regulace sektoru a dále environmentální dimenze + klimatické změny
- Pozor! Nejedná se o 1 kompaktního hráče (viz příklad odlišných postojů DG Energy(DG Tren) a DG Competition v případě liberalizace
- Historická podpora ze strany ESD (politika hospodářské

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Evropská komise

- Schopnost pozvolného naplňování smluvních ustanovení
- Komise je schopna díky své aktivitě dát sama sobě pravomoci rozhodovat (např. 90ties kontrola gas grids, jednání o Energetické chartě)
- Časté podceňování role „soft law“
- Posílení role Komise (institucí) od Lisabonské smlouvy (Energetika = část vnitřního trhu), ALE rozpory zůstávají (vyslovení práva na uchování národních energetických mixů)

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Rada ministrů/Evropská rada

- 1 voice = 27 actions?
- Výrazně odráží „národní energetické kultury“ s cílem zachovat dlouhodobé geostrategické cíle + nezávislost v rozhodování
- Role byznysu/ „národních šampionů“ vs. politicky motivované akce
- Role „velké 3ky“
- Zájem je dominantní v otázkách energetické bezpečnosti (zajištění dostatečných dodávek energetických surovin)
- V posledních letech trend volající po posíleném společném postupu s EK (např. otázky klimatických změn) a současně i po společném postupu při řešení národních energetických otázek
- Kámen úrazu vztahu s EK = externí dimenze

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Evropský parlament

- „tichá voda, břehy mele“?
- Frakce/politické strany se lámou dle „národních energetických kultur“ , ideového rozhraní atd.
- EK bere i v otázce energetiky EP jako svého přirozeného spojence
- EP tradičně volí v „zájmu spotřebitele“ (zajímavé např. v rámci liberalizačního procesu)
- Větší advokát procesu boje s klimatickými změnami než je EK (= tenduje k tržnějšimu přístupu)

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

3 +2 národních zájmů národních států

- Leimbach – Müller (2008): bezpečnost dodávek, ekonomická efektivita, environmentální udržitelnost + svobodná volba ve výběru energetických zdrojů (VB) + sociální faktor nastavení energetiky (Fr)
- = vzniká solidní základna pro EEP, ALE „d’ábel je skrytý v detailech“
- Základní rozdíl v přístupech u „velké 3“ (ambice ovlivňovat a tvarovat celou EEP, proaktivní přístup) x např. Hu, Sp, It, Pol (ambice nižší, spíše snaha upravovat již existující návrhy)
- Vazba mezi mírou soběstačnosti a touhou po silné EEP (VB x Pol)

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Unijní energetické cleavages

- Laseur (2008):
  - Stupeň závislosti na importu
  - Nastavení energetického mixu
  - Koncentrace na aktivity vlastního trhu
  - Vztahy s Ruskem
-) vznik menších energetických politik EU?

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

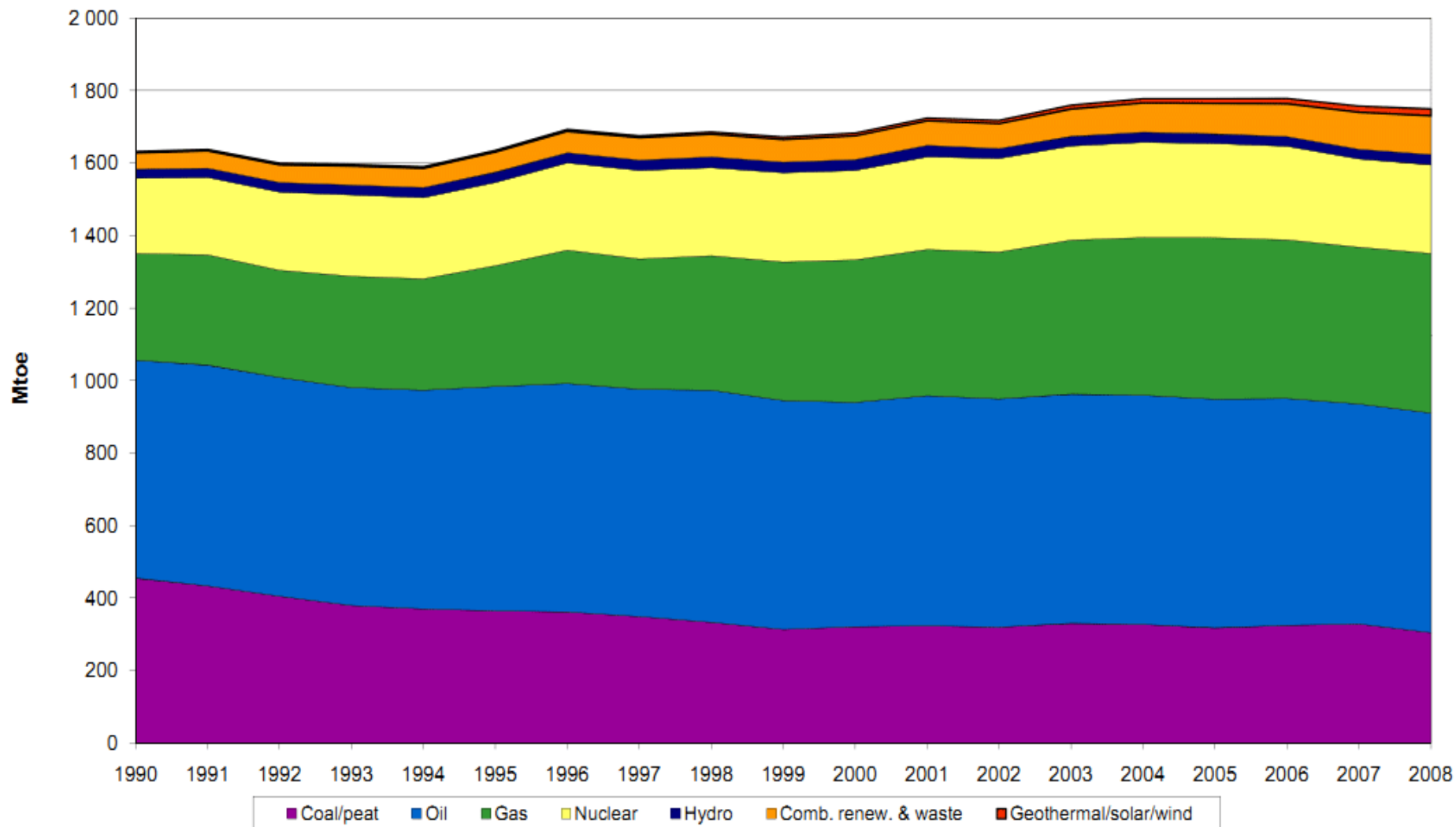

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Total primary energy supply* European Union - 27

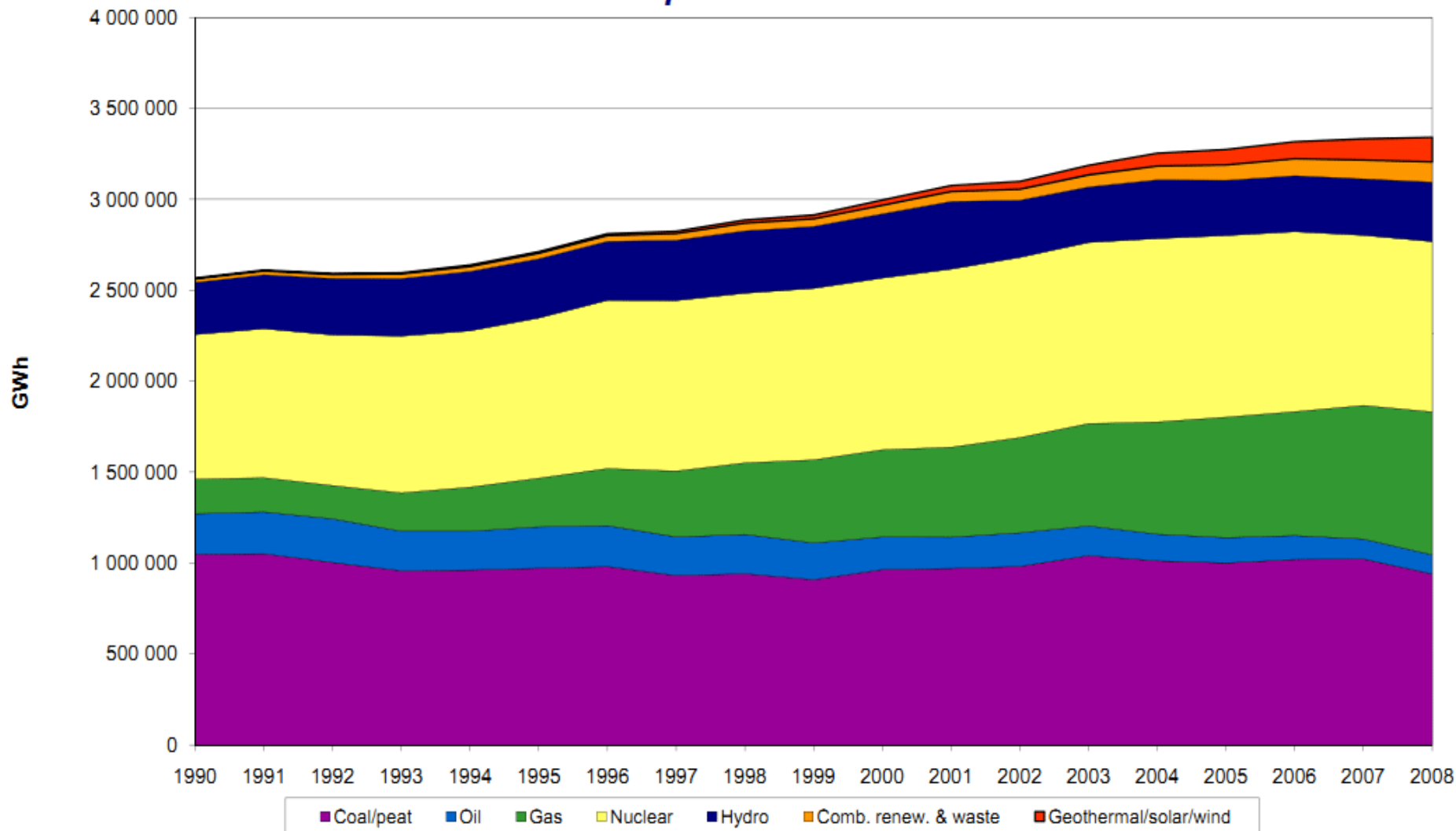

* Excluding electricity trade.

Electricity generation by fuel

European Union - 27

Francie

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

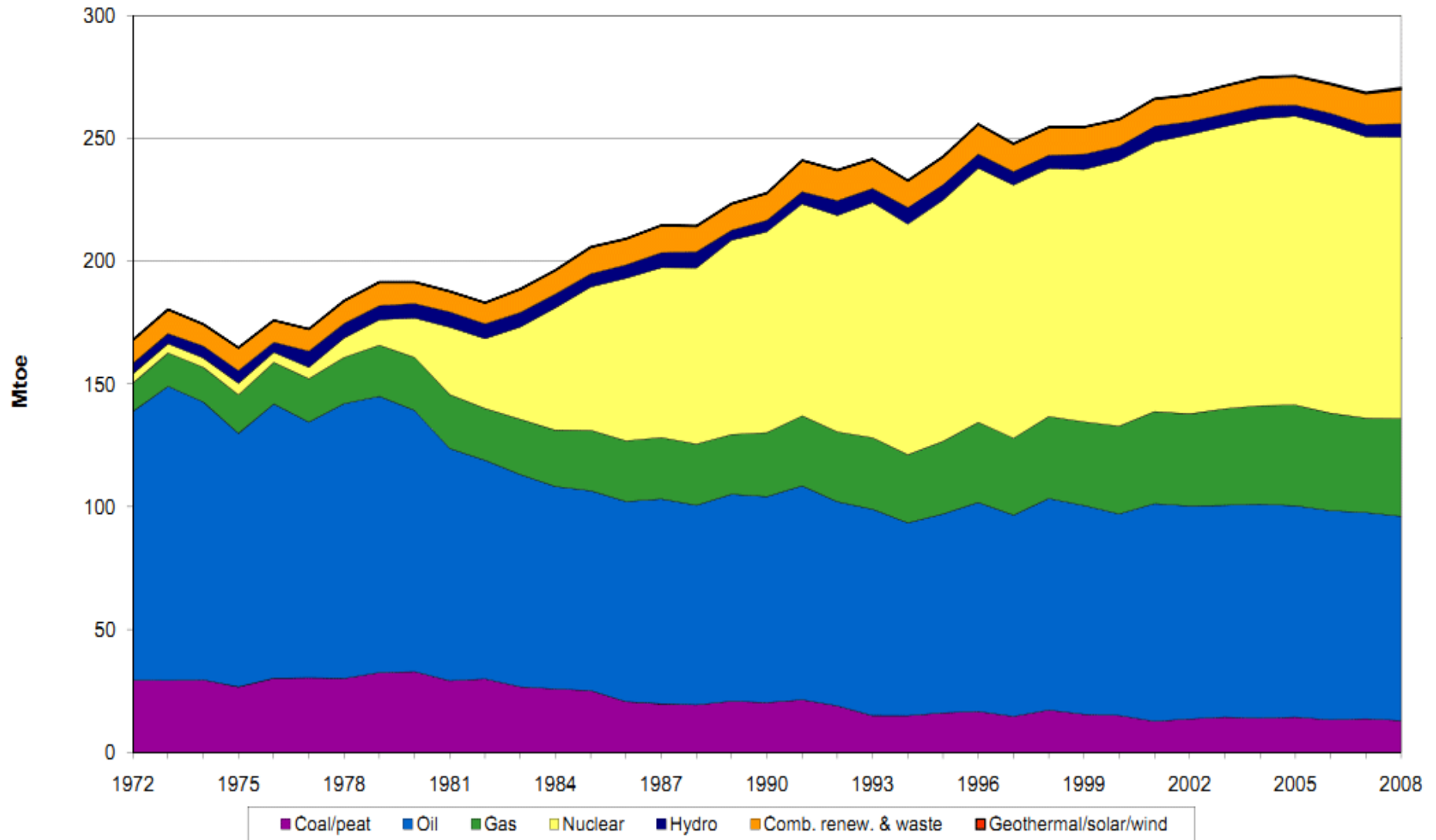

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Total primary energy supply*

France

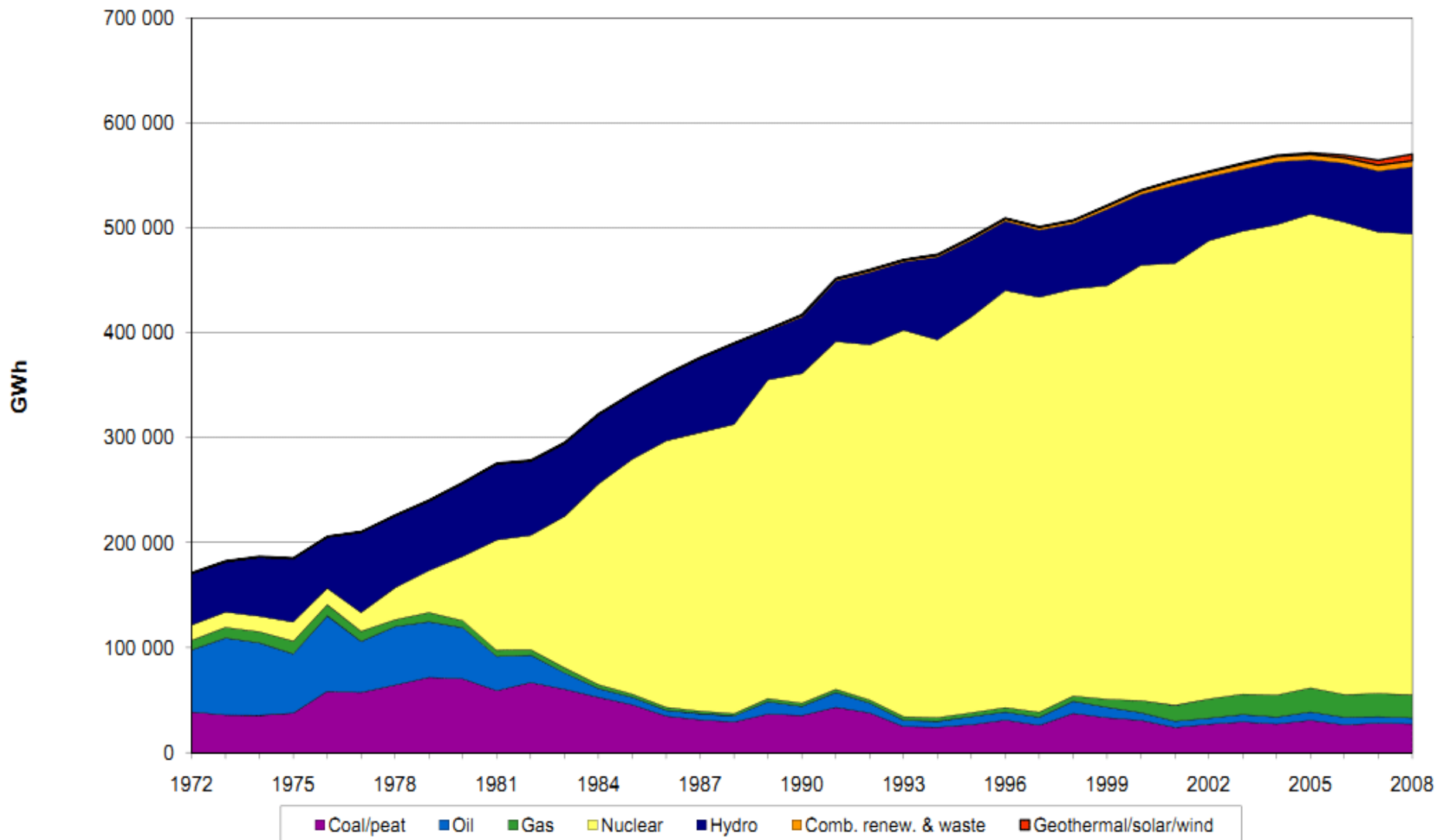

* Excluding electricity trade.

Electricity generation by fuel

France

Francie

- Poměrně neobvyklá struktura dodávek energetických surovin (ad krize 1973/1974).
- Velmi malé množství domácích zdrojů
- Od 70ties rozvoj jaderného programu, 80ties revize, ale pak znova rozvoj (největší podíl jaderné energie na produkci elektřiny ve světě)
  - ▣ Veřejné mínění Fr. vs. Něm.
- Energetický sektor = monopolistický způsob řízení (národní šampioni EdF a GdF) součást „public services“ (Colbertismus) -) rigidita
- Propagátor boje proti klimatickým změnám (i vzhledem k vlastnímu extrémně nízkému procentu podílu fosilních paliv na výrobě elektřiny)

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Francie

- Energetická bezpečnost – vzhledem k závislosti na jádře jiná povaha než u zbývajících zemí, např. u plynu ale jiná strategie než EK
- Upřednostňuje dlouhodobé kontrakty s producenty
- Obnovitelné zdroje upozaděny díky jaderné energii
- Vztah k EEP: pozice black sheep?, EEP neodmítá jako celek, ale mělo by působit ve prospěch jaderné energie, silné tlaky na přispůsobení se unijnímu prostředí

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Německo

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

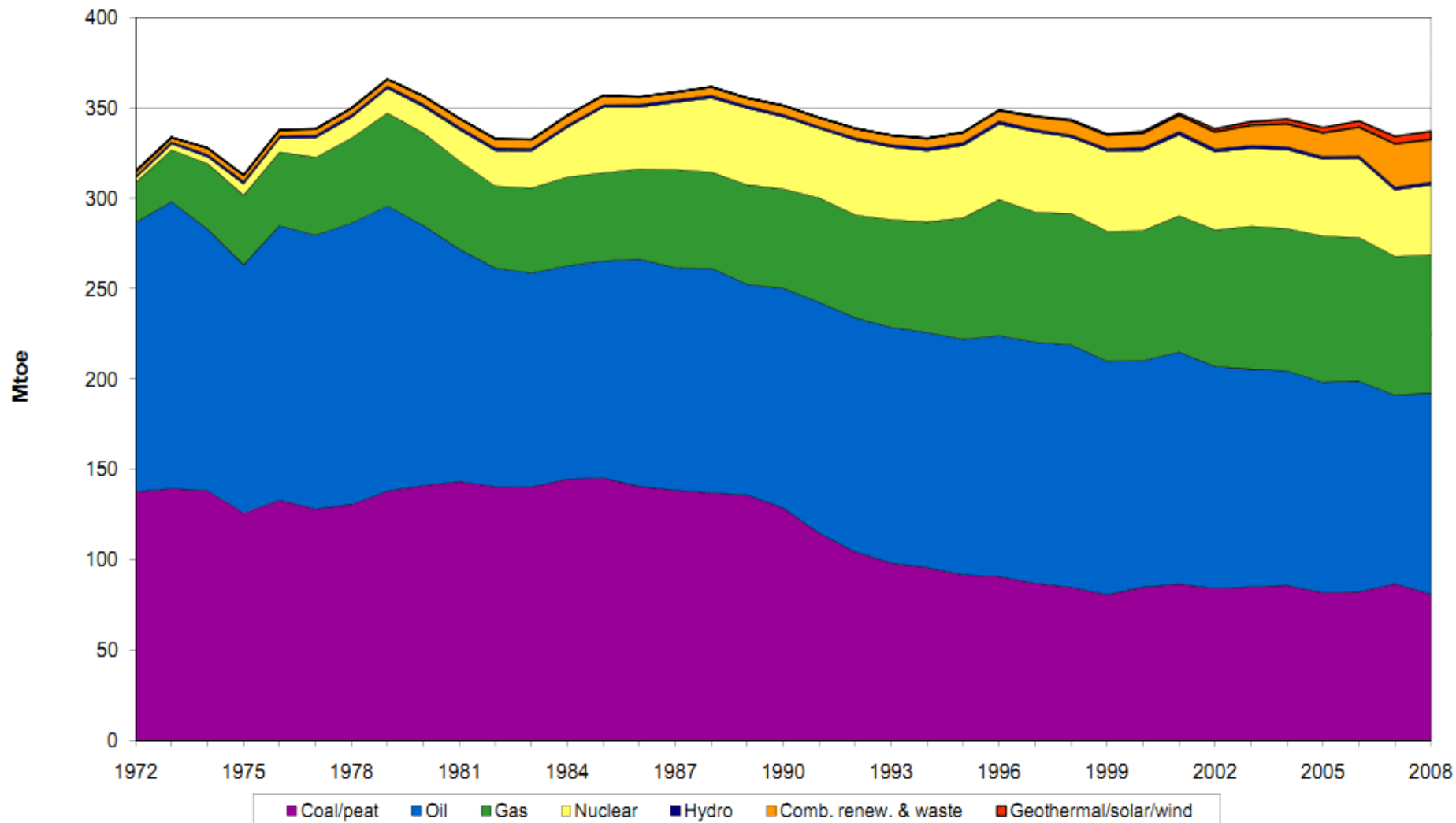
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Total primary energy supply*

Germany

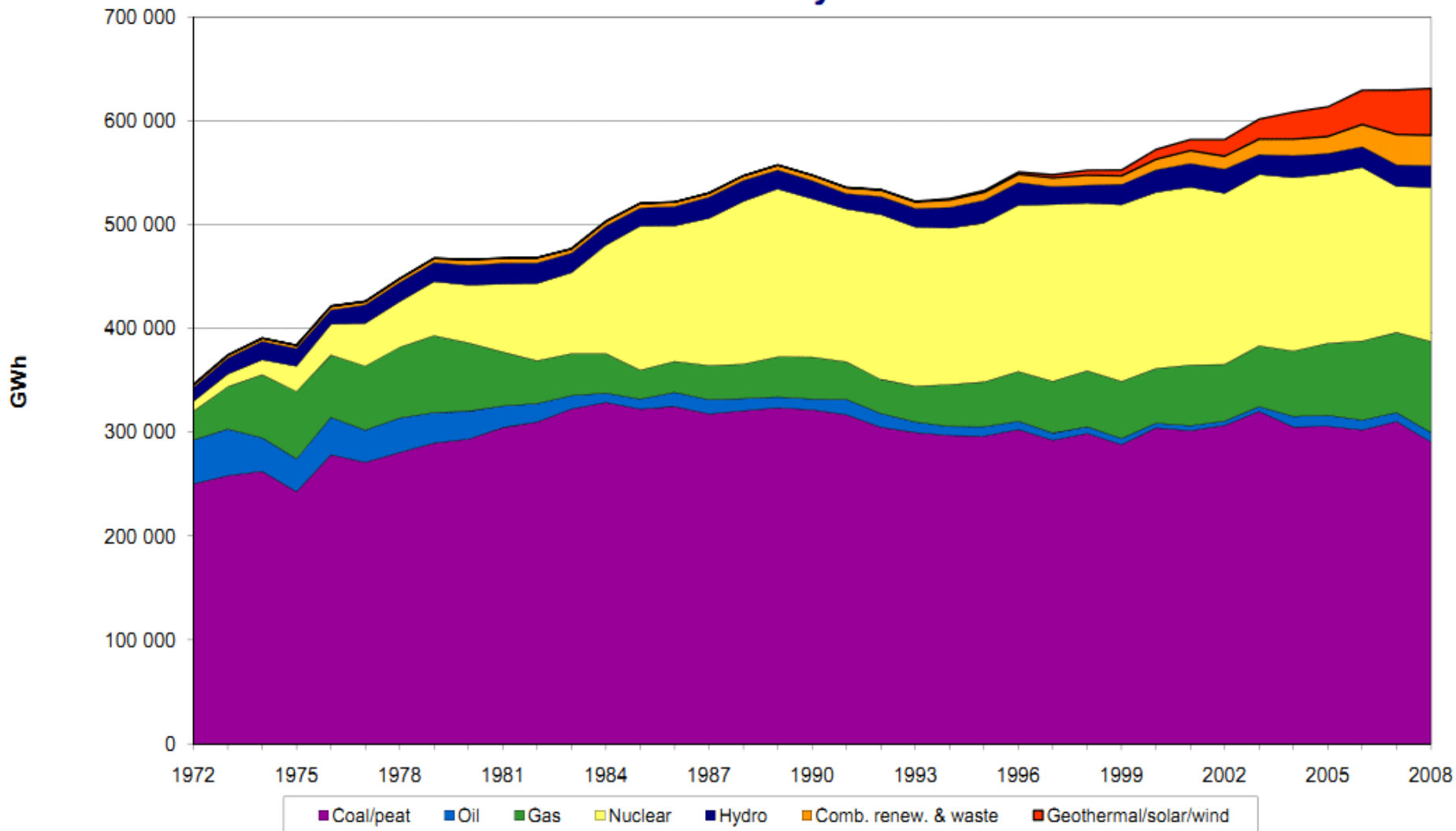

* Excluding electricity trade.

Electricity generation by fuel

Germany

Německo

- Dominující část energetického mixu stále ještě fosilní paliva
- „pionýr v boji s klimatickými změnami“ (nejenom snižování CO₂, ale rovněž i ener. efektivita + úspory)
- =) dlouhodobá stagnace spotřeby
- Podpora obnovitelných zdrojů – konsensus mezi vládními elitami a společnostmi, odhodlání k dlouhodobým projektům
- „Motor“ EEP – Kjóto, EU-ETS... ALE oblast liberalizace problematická (národní šampioni + Gazprom)
- Bezpečnost dodávek – složitější situace než VB, dříve problém ropa a plyn (Nord Stream...)

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

temu Německu

Velká Británie

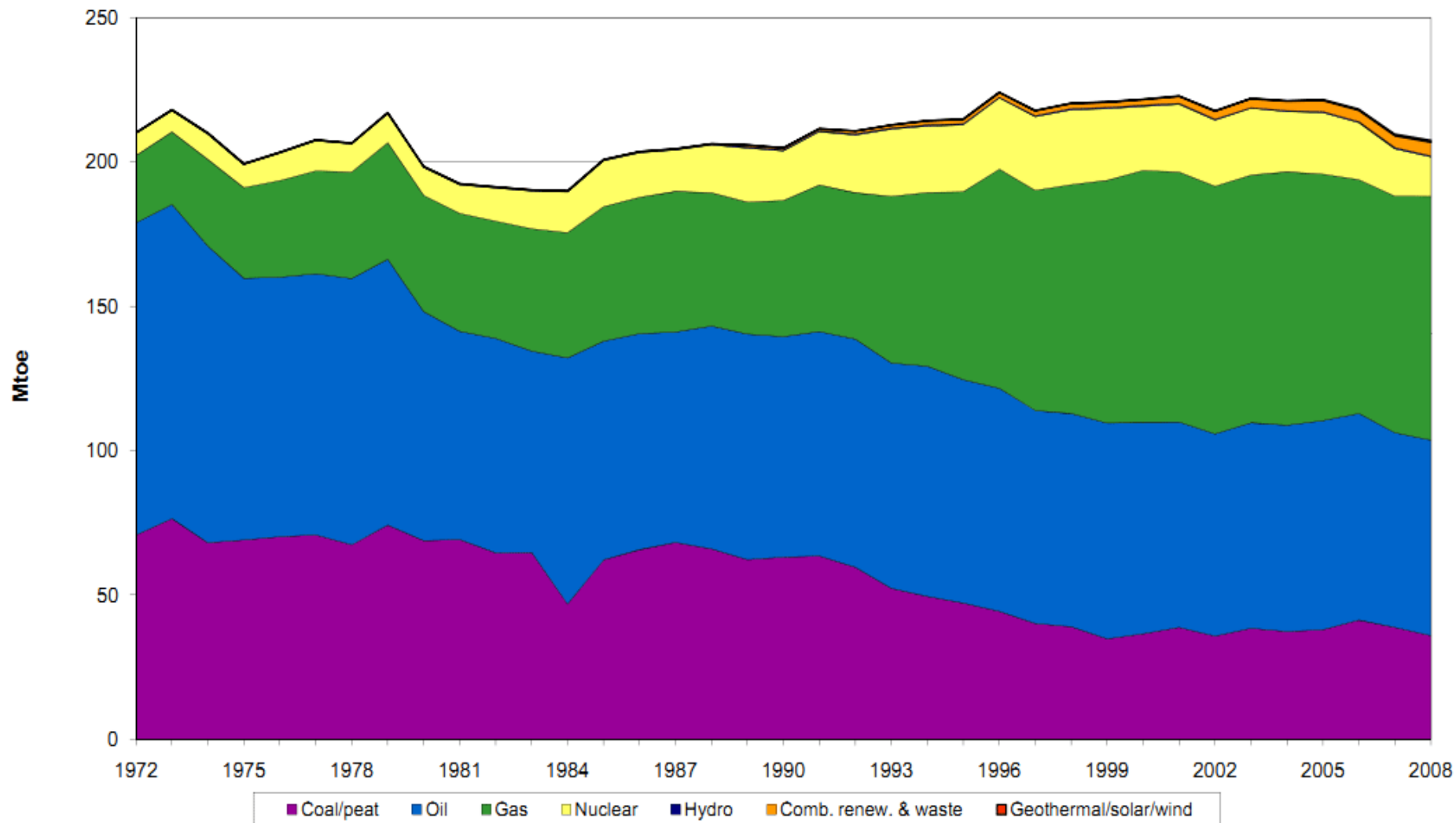
Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

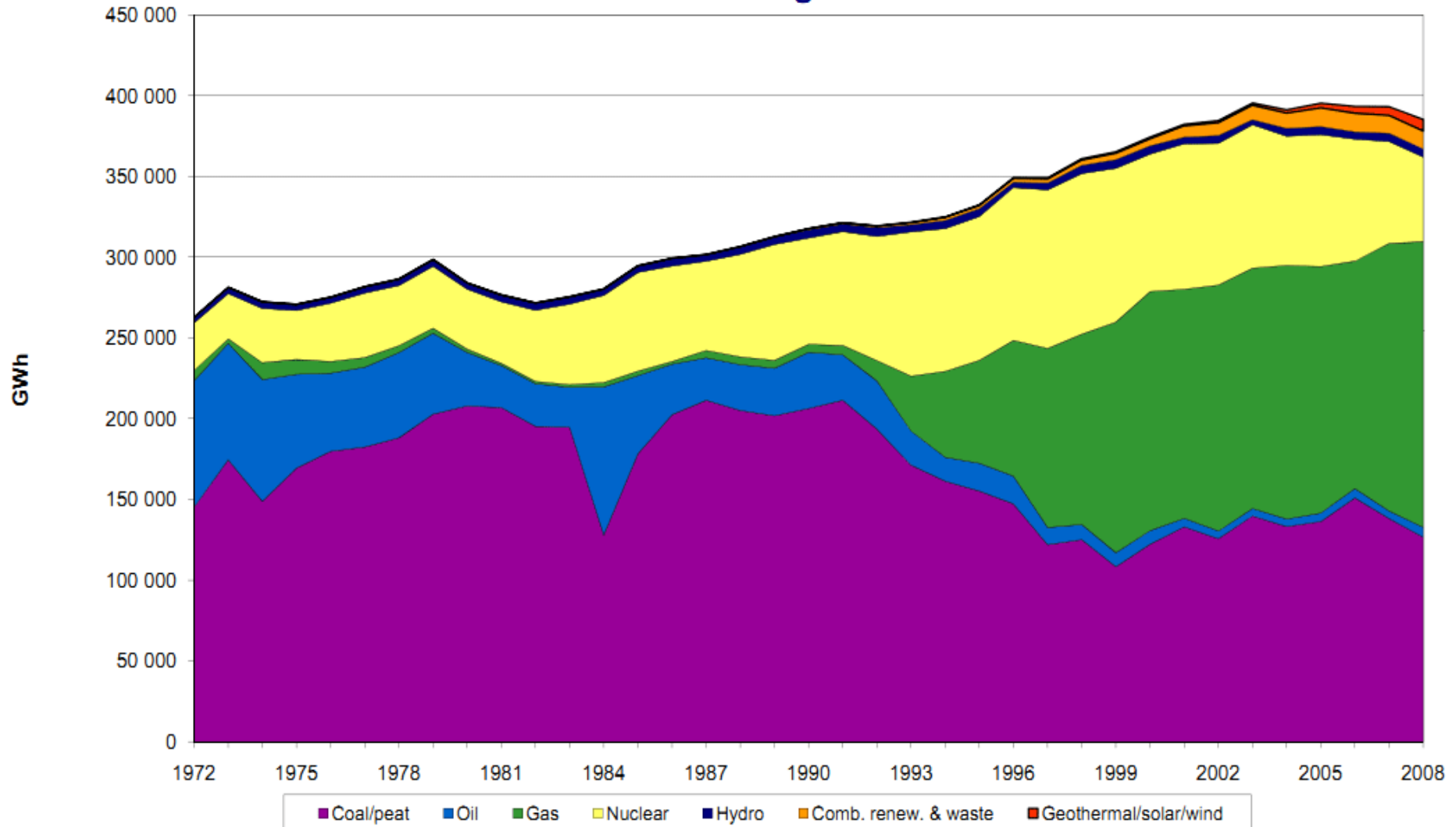
Total primary energy supply* United Kingdom

* Excluding electricity trade.

Electricity generation by fuel *United Kingdom*

Velká Británie

- Nigel Lawson (1982): “The Market for Energy“
- 80ties, 90ties liberalizace celého energetického sektoru – prodej společností, rozmělnění státních orgánů, stát bez přímé možnosti kontroly ..... energetika sektor jako každý jiný, vitální část trhu
  - Negativní dopady – pokles investic? Věda, výzkum?
- Z historického exportéra -) importérem
- Podpora EEP = jakákoliv jiná další politika, rozpor – ochota nechat jednat nadnárodní centrum v otázkách fungování trhu vs. zasahování EU do geopolitických prvků ES
- Podpora jaderné energie (FR –VB tandem)

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Polsko

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

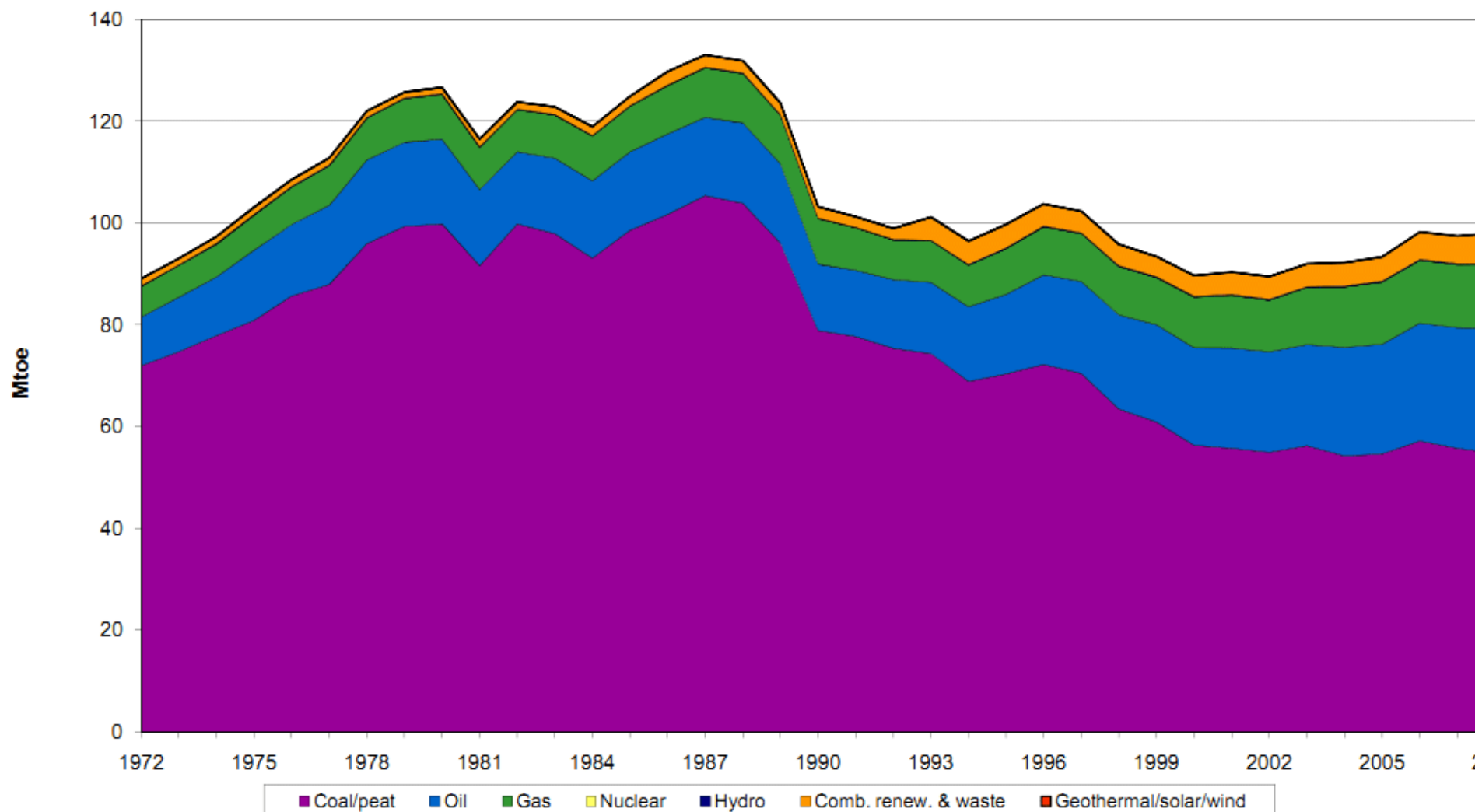
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Total primary energy supply*

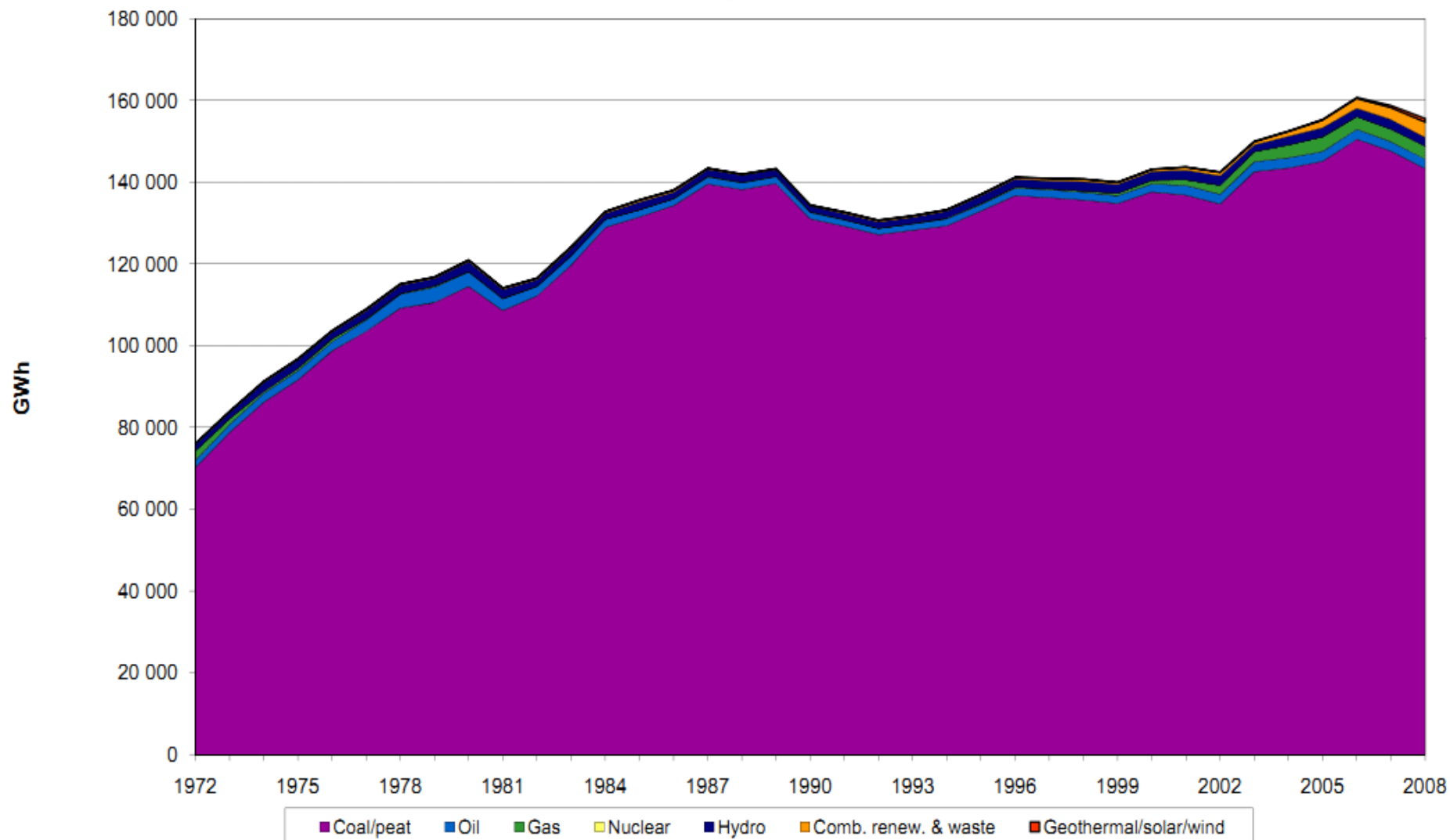
Poland

* Excluding electricity trade.

Electricity generation by fuel

Poland

Polsko

- ❑ Zelený ostrůvek uvnitř recesí zmítané Evropy?
- ❑ Očekávaný nejrychlejší ekonomický růst v regionu
- ❑ Pozice ERU –polské firmy vs. zahraniční, přílišná regulace trhu?
- ❑ Zastaralé energetické zdroje, převažují elektrárny na fosilní paliva (přes 98 % produkce) s průměrným stářím přes 30 let
- ❑ Reforma uhelného sektoru
- ❑ Podinvestovanost sektoru (speciálně přenosová síť – export max 5% spotřeby)
- ❑ závazek dosáhnout do roku 2020 15 % podílu obnovitelných zdrojů energie na celkové produkci (splněna ani ne polovina).
- ❑ Privatizace? Liberalizace?
- ❑ Nové trendy – shale gas, jaderná energie

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

Švédsko

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

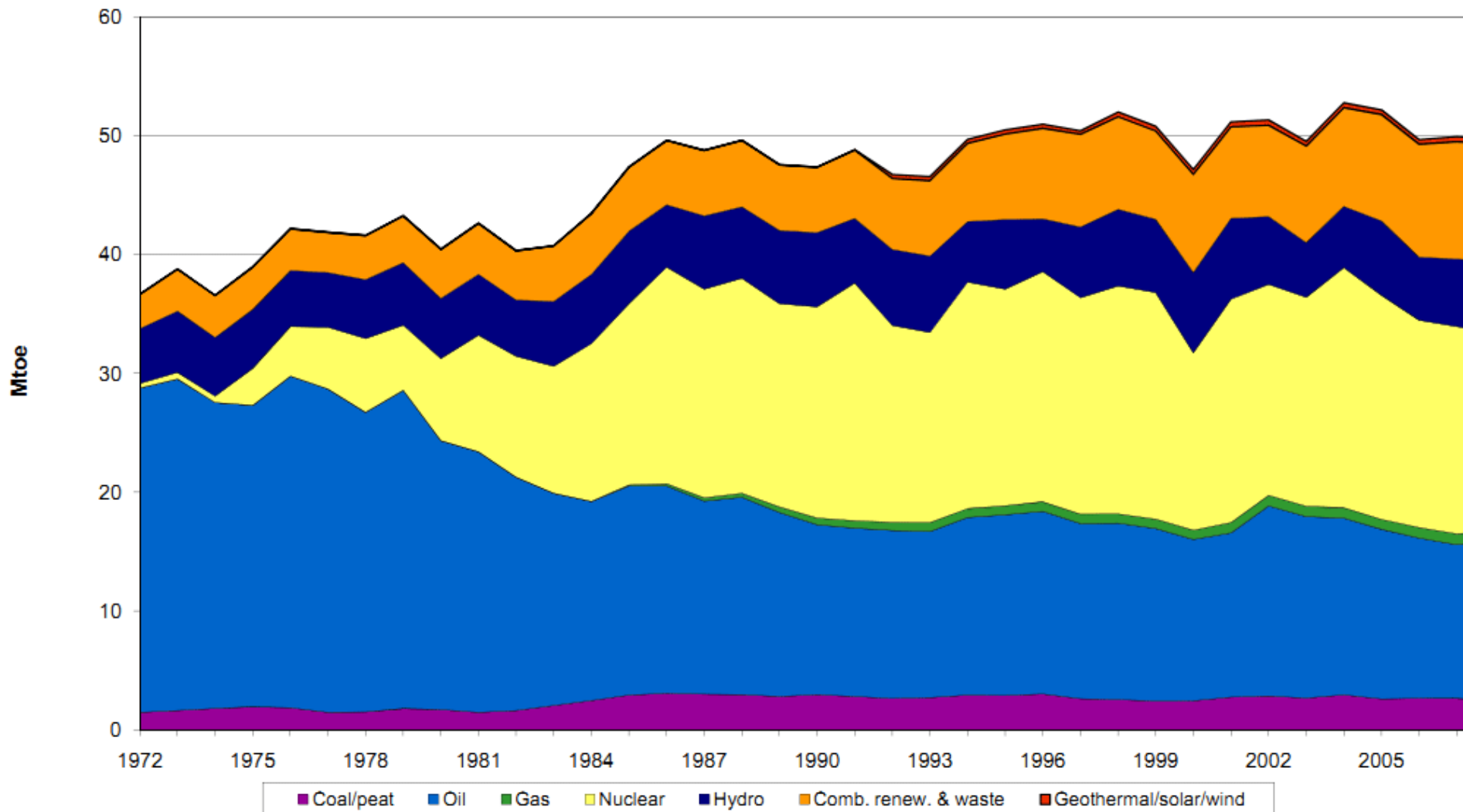

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Total primary energy supply*

Sweden

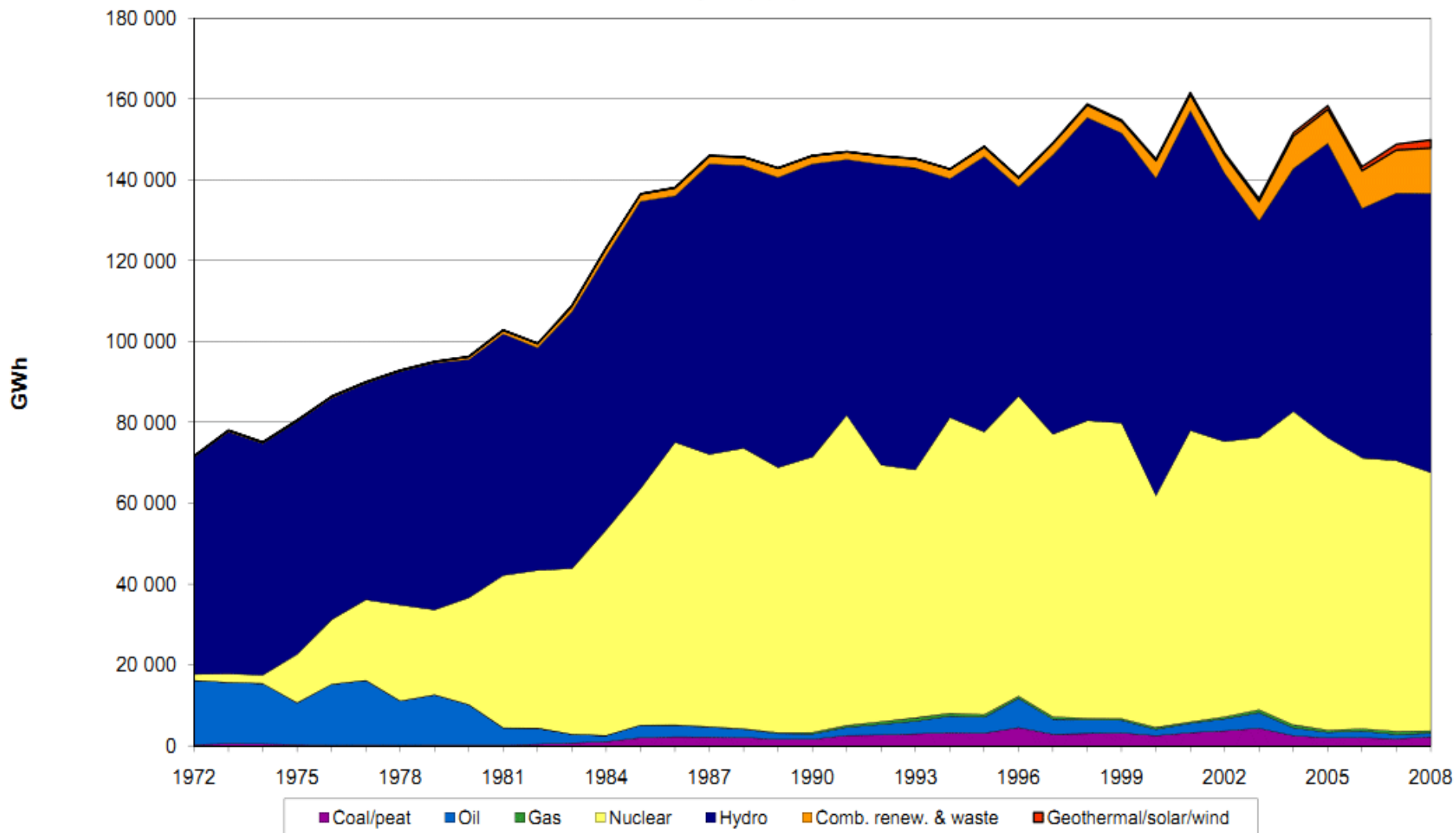

* Excluding electricity trade.

Electricity generation by fuel

Sweden

- Velmi nízký podíl fosilních zdrojů, zdařilá diverzifikace dovážených zdrojů, byť s dlouhodobou závislostí na infrastrukturním spojení s Dánskem
- Dlouhodobá energetická strategie je založena na „udržitelném energetickém systému“ a rozvoji především obnovitelných zdrojů energie (v roce 1990 podíl 33.3 %, v roce 2009 44.7 %) a současně i co nejméně snížit závislost na dovozu, dlouhodobě vyrovnaná TPES (již od 70ties)
- Velkým tématem je zde otázka jaderné energetiky
- Pevná součást „severského elektrického systému“ = jeden z aktivních proponentů liberalizace uvnitř EU
- Tradiční role poplatků v energetickém sektoru jako regulačního nástroje

Španělsko

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

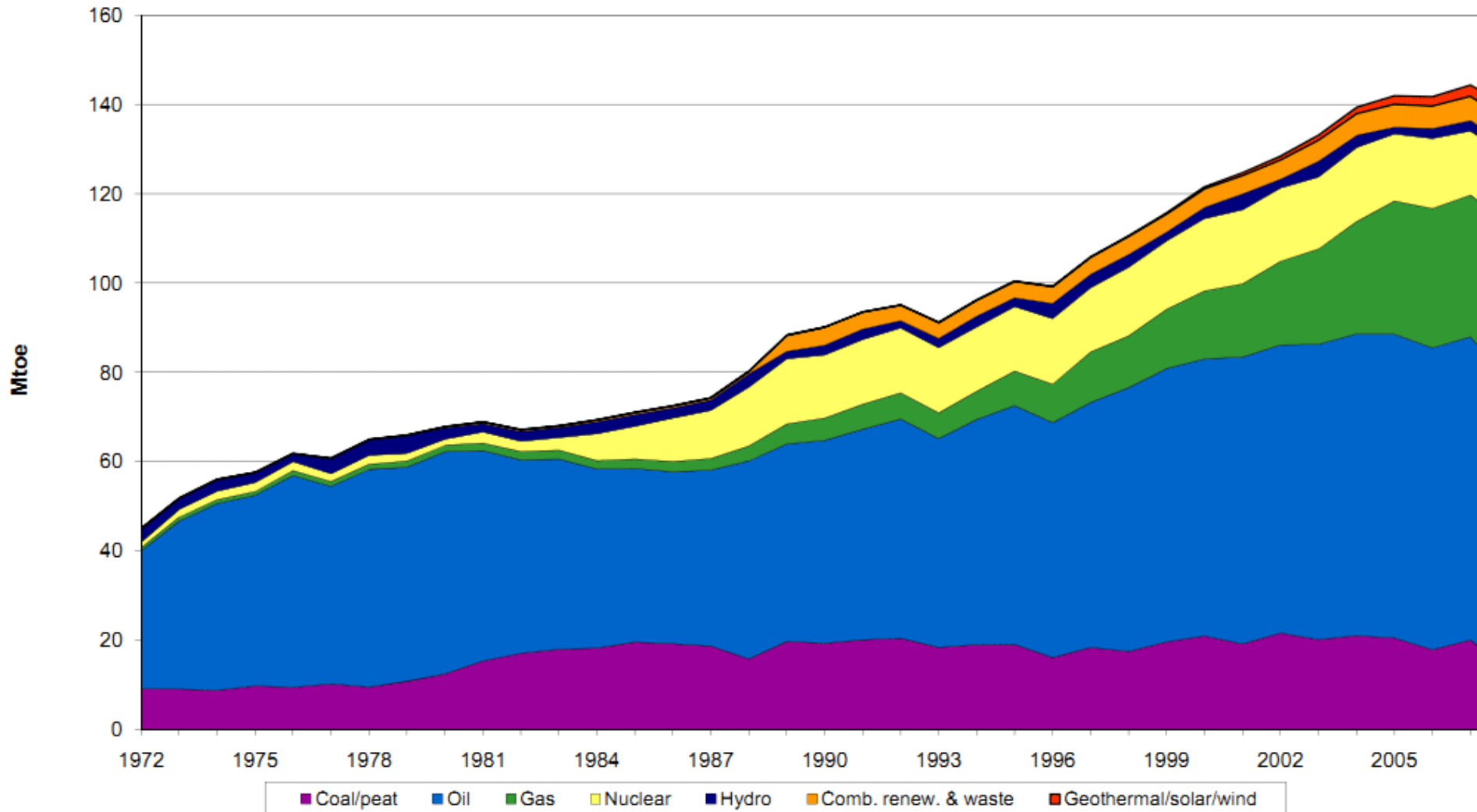
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Total primary energy supply*

Spain

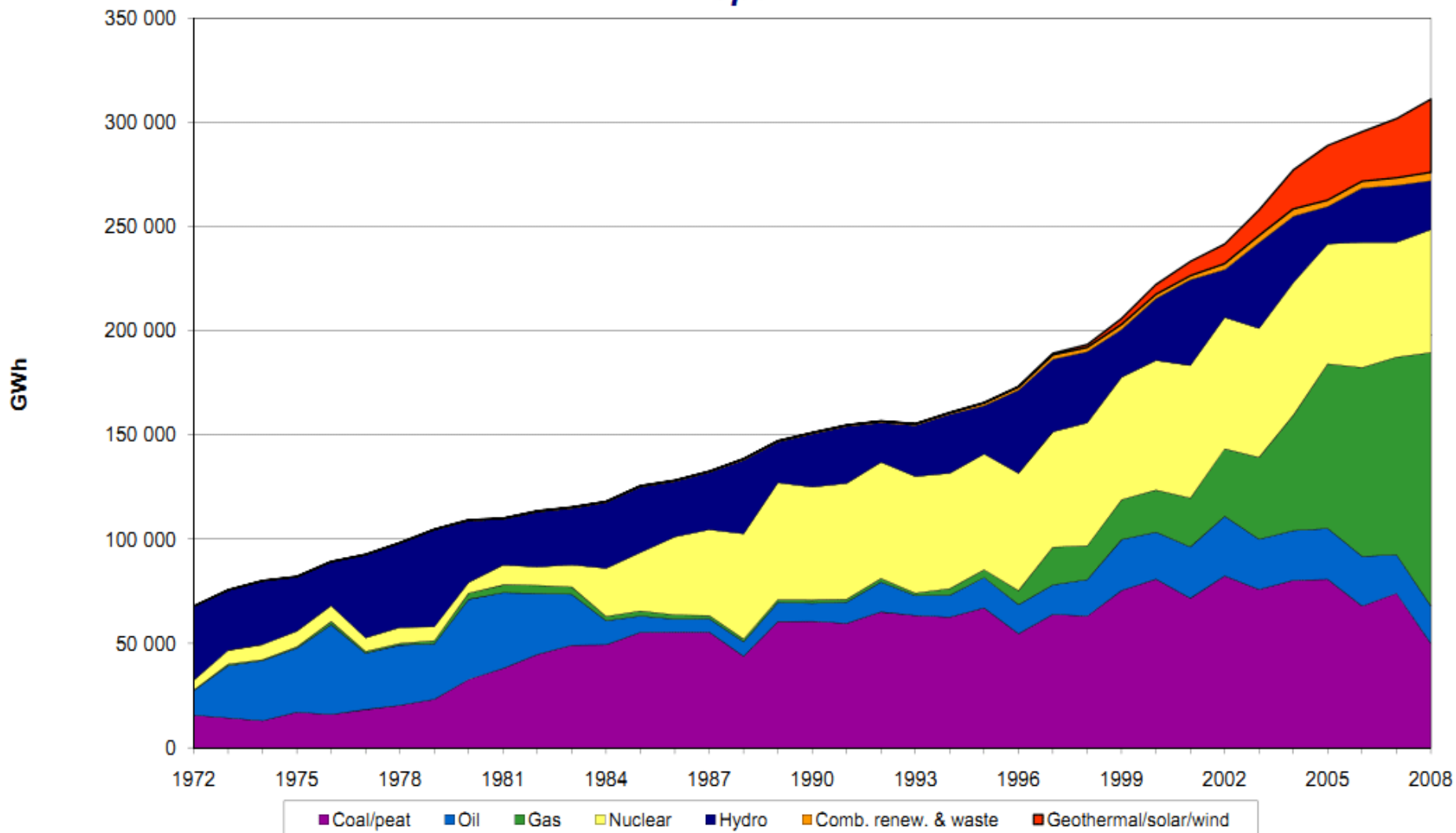

* Excluding electricity trade.

Electricity generation by fuel

Spain

Španělsko

- Malá míra domácích zdrojů (např. import plynu dosahuje až 99% - Alžírsko, Nigérie, Trinidad a Tobago, Katar, Egypt, Norsko), mimo hlavní evropské trasy + monopolistický soused
- Nutnost investic do energetického sektoru
- V posledních letech tématem především plyn + obnovitelné zdroje (vítr, slunce) a utlumování jaderných kapacit
- Energetická bezpečnost není čelním tématem, ale přitom vysoká závislost na dovozu (2008 – 81,25%)
- „Velmoc LNG“ = rostoucí podíl plynu na TPES, největší dovozce LNG v Evropě, 3.největší na světě, strmý nárůst (z 50% v roce 2000 na 80 % v roce 2010)
- Z geografické pozice se odvíjí i přístup k EEP ..... Z „energetického ostrova“ relevantním hráčem? (viz externí rovina EEP, jaderná platforma)
- Silná rozhodovací role jednotlivých regionů

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Děkuji za pozornost

Veronika Zapletalová
zapletal@fss.muni.cz

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ